

Vergaderjaar 2017–2018

34 104

Langdurige zorg

Nr. 195

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 september 2017

In het ordedebat van 5 september jongstleden (Handelingen II 2016/17, nr. 98, item 8) is verzocht om per brief inzicht te geven in de besparingen die zijn gerealiseerd met de maatregelen op het terrein van de langdurige zorg.

Uit het stenografisch verslag komt naar voren dat bij een aantal fracties de vraag leeft of de maatregelen in het kader van de hervorming van de langdurige zorg per saldo hebben geleid tot besparingen. Deze vragen zijn gesteld naar aanleiding van een artikel in het Algemeen Dagblad van 2 augustus jl.

Zoals ik in mijn eerdere beantwoording op Kamervragen naar aanleiding van dit artikel¹ heb aangegeven, zijn de berekeningen en veronderstellingen in het genoemde artikel onjuist en houden deze geen rekening met de verwachte ontwikkeling van de uitgaven aan ouderenzorg bij ongewijzigd beleid.

Van meet af aan heeft het kabinet aangegeven dat de totale kosten voor de langdurige zorg ondanks de maatregelen uit het regeerakkoord (RA) aan het einde van de kabinetsperiode (2017) hoger zouden zijn dan het oude niveau (2012). Dat is ook logisch, gezien de vergrijzing, waarbij een toenemend aantal cliënten met twee of meer chronische aandoeningen (multimorbiditeit) leidt tot een groeiend beroep op complexe zorg en ondersteuning. Het doel van het kabinet was dan ook om de uitgavenontwikkeling van de zorg in deze regeerperiode bij te buigen tot een houdbaar tempo. Zonder de maatregelen zoals opgenomen in het RA waren de zorguitgaven een aantal miljarden meer geweest. Deze notie ontbreekt bij de berekeningen in het genoemde artikel.

¹ Aangangsel Handelingen II 2016/17, nr. 2591

Over de ontwikkeling van het saldo van de bezuinigingen en verzachtingen heb ik de Tweede Kamer verschillende malen geïnformeerd². Toen het kabinet startte in 2012 was het van plan om op de langdurige zorg structureel € 3,5 miljard te bezuinigen. Deze bezuinigingen zaten vooral bij de wijkverpleging en de huishoudelijke hulp. De verpleeghuiszorg is daarbij grotendeels ontzien. In de loop van de jaren zijn de bezuinigingen op de wijkverpleging en de huishoudelijke hulp ten dele verminderd.

Grafiek 1 geeft inzicht in de actuele stand van de gerealiseerde besparingen op het terrein van de langdurige zorg (voorheen AWBZ), zoals deze zijn verwerkt in de begroting 2018³.

- De rode streepjeslijn in grafiek 1 schetst het basispad van de uitgaven bij ongewijzigd beleid, zoals berekend voorafgaand aan het regeerakkoord. De uitgaven aan langdurige zorg zouden zonder maatregelen zijn toegenomen van € 26,2 miljard in 2012 tot € 30,5 miljard in 2017 (en € 31,9 miljard in 2018). Deze cijfers zijn eerder gebruikt bij de beantwoording van schriftelijke vragen bij de ontwerpbegroting VWS 2017 (antwoord 664) (Kamerstuk 34 550 XVI, nr. 11, p. 200).
- De groene lijn laat de uitgavenontwikkeling zien op basis van de oorspronkelijke maatregelen uit het regeerakkoord. De uitgaven zouden in dat geval in 2017 zijn uitgekomen op € 27,1 miljard. Dat is € 3,4 miljard lager dan bij ongewijzigd beleid (€ 30,5 miljard), maar tevens nog steeds € 0,9 miljard hoger dan het oude niveau in 2012 (€ 26,2 miljard). De groene lijn reflecteert dus ook dat het kabinet er bij aanvang van de regeerperiode reeds rekening mee heeft gehouden dat de uitgaven aan langdurige zorg aan het einde van de kabinetsperiode hoger zouden zijn dan het oude niveau.
- De blauwe stippellijn presenteert de feitelijke uitgavenontwikkeling sinds 2012. Door verzachtingen van de oorspronkelijke regeerakkoordmaatregelen in onder meer het Zorgakkoord 2013⁴ (verzachting korting op huishoudelijke hulp, verzachting extramuralisering lage zorgzwaartepakketten), het Begrotingsakkoord 2013⁵ (verzachting korting op begeleiding), het Zorgakkoord 2014⁶ (verzachting korting op begeleiding) en de begroting 2017 (schrappen efficiencytaakstelling van € 500 miljoen op WLz) en intensiveringen op het terrein van de WLz (met name extra middelen voor «Waardigheid en Trots» en het kwaliteitskader verpleeghuiszorg)⁷ komen de uitgaven in 2017 uit op € 28,2 miljard. Dat is hoger dan voorzien bij de start van het kabinet (€ 26,2 miljard), maar lager dan de uitgaven bij ongewijzigd beleid (€ 30,5 miljard).

De conclusie dat de maatregelen op het terrein van de langdurige zorg per saldo niet tot besparingen hebben geleid is dus onjuist. Het kabinet heeft de bezuinigingen in de afgelopen jaren zoals hiervoor aangegeven op verschillende momenten verzacht. In 2017 is de oorspronkelijke besparing van € 3,4 miljard verzacht tot een besparing van per saldo € 2,3 miljard.

De in het artikel van het Algemeen Dagblad genoemde intensivering op het terrein van het kwaliteitskader verpleeghuiszorg (oplopend tot € 2,1

² Kamerstuk 34 550, nr. 32, p. 8. Kamerstuk 34 550 XVI, nr. 11, p. 200

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

⁴ Kamerstuk 30 597, nr. 380

⁵ Kamerstuk 29 538, nr. 151

⁶ Kamerstuk 30 597, nr. 435

⁷ Extra middelen Waardigheid en Trots in begroting 2016 en extra middelen kwaliteitskader verpleeghuiszorg in begroting 2018

miljard structureel) houdt geen enkel verband met de maatregelen in het regeerakkoord. Deze intensivering had ook zonder de maatregelen uit het regeerakkoord plaats moeten vinden.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn